

og initiativrigdom kombineret med samarbejds-
evne.

Det er selvfølgelig udmærket, at den konser-
vative ordfører taler om eneren, men eneren er
intet værd, hvis han eller hun ikke kan fungere
sammen med andre. Den enkeltes frihed og
selvstændighed er vigtig for, at helheden kan
fungere, men for at den enkelte skal kunne
udfolde sig, skal helheden også fungere.

Det, som vi i den forbindelse peger på er vig-
tigt for, at man kan ændre og forbedre uddan-
nelsessystemet i en sådan retning, at selvstæn-
dighedskulturen kan udvikles, er bl.a., at man
kigger på undervisnings-, arbejds- og evalue-
ringsformerne inden for uddannelsessystemet.

Og hvis man ser på, hvordan det danske
uddannelsessystem er i forhold til andre landes,
kan man sige, at der er nogle punkter, hvor det
ikke falder ud til Danmarks fordel. Men når det
gælder evnen til at formulere sig mundtligt,
evnen til at argumentere for sine synspunkter,
evnen til selv at formulere problemstillinger, så
ligger danske børn og unge i top – egenskaber,
som efter vores opfattelse er helt klare forud-
sætninger for, at man kan fungere som selv-
stændig og altså ikke kun som selvstændig
erhvervsdrivende, men som selvstændig borger
i det danske samfund, som lønmodtager og som
deltager i demokratiet.

Men der er noget paradoksalt, når vi taler om
selvstændighedskulturen, for der er en tilbøjel-
ighed til, at netop nogle af de kredse, der taler
meget om selvstændighed, efter vores opfattel-
se, når det drejer sig om uddannelsessystemet, i
virkeligheden modarbejder noget af det selv-
stændige, det initiativrige og det kreative.

Man taler fra norges side om, at det drejer sig
om kundskaber og viden. Man taler meget om
indlæring og i realiteten ikke så meget om
læring. Man fremhæver eksaminer som den
eneste og den bedste evalueringsform, selv om
det må siges, at det hverken er noget bevis for,
at de eksamensformer, vi kender i dag, fremmer
selvstændighed, eller at de bidrager til at måle
selvstændighed.

Et uddannelsessystem som det, vi har i dag,
fremhæves også tit på en sådan måde, at det
mere bygger på kontrol end på tillid, og det er
fortsat sådan, at man i visse kredse argumen-
terer for, at det drejer sig om at få bestemte fag
placeret på skemaet, og det er efter vores opfat-
telse fortid. Man bør tænke anderledes, og ikke
mindst må man tænke anderledes i et samfund
som vores, som bevæger sig væk fra det tradi-
tionelle industrisamfund.

Ikke blot fremtidens arbejdsmarked, men rent
faktisk også nutidens arbejdsmarked kræver
fleksibilitet og omstillingsevner. Den tid er forbi,
hvor en ung person, der blev ansat i en bank
eller inden for postvæsenet eller DSB, var der til
pensionsalderens indtræden, Og den tid er for-
mentlig også forbi, hvor det f.eks. gælder for en
folkeskolelærer.

En gang lønmodtager, altid lønmodtager, én
gang bankmand, altid bankmand – den tid er
ovre, og derfor er den tid også ovre, hvor der i
visse kredse blandt lønmodtagerne var en ten-
dens til at være mest interesseret i tryghed og
ikke så meget i initiativrigdom.

Det er ikke længere tiden for tryghedsnarko-
maner, og det gælder både i den private og i den
offentlige sektor. Det betyder ikke, at der skal
være utryghed; det er ikke det modsatte af en
falden tilbage på trygheden.

Det, som vi fremhæver i denne forbindelse,
er, at det drejer sig om at give de unge kreative
muligheder, og det gælder både inden for den
offentlige og inden for den private sektor. For
der er også en modsigelse i, at man på den ene
side påberåber sig, at man gerne vil have kreati-
vitet, og at vi på den anden side desværre stadig
væk kender arbejdspladser, hvor man ikke
udnytter kreativiteten.

Dér synes jeg også det er rigtigt at fremhæve
– som ministeren har gjort det i redegørelsen –
at det, som vi hos os kalder den tredje sektor,
som er en mellemting mellem den private og
den offentlige sektor, netop har været inspire-
rende for selvstændighedskulturen.

Frontløberne, Kaospiloterne, Mousehouse og
forskelligt andet, som tilfældigvis har haft
udgangspunkt i Århus, er netop tegn på, at man
har været i stand til at udnytte mulighederne i
den tredje sektor, hvor man ikke var præget af
den offentlige sektors ret snævre grænser og
heller ikke af den private sektors behov for at få
økonomisk afkast lige med det samme.

Vi lægger vægt på, at man i uddannelsessy-
stemet styrker de selvstændigt tænkende og de
selvstændigt handlende, og derfor er det altså
også, at vi peger på, at det er vigtigt, at man ser
på eksamensformer, stive fagopdelinger og for-
ældede arbejdsformer. Børn og unge har en
masse ressourcer, og det er vigtigt, at vi benytter
os af dem, og at vi netop tager udgangspunkt i
børns og unges egne ressourcer. Nogle af dem
har dem umiddelbart, nogle af dem skal nok
lige have en vis vægtning af de ressourcer, de er
i besiddelse af, men det er vigtigt, at uddannel-